

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра правового забезпечення безпеки бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою КНТЕУ

(пост. Я. від «28» 12 2021р.)

Ректор

Анатолій МАЗАРАКІ

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
БЕЗПЕКИ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ/
LEGAL PROVISION OF INFORMATION SECURITY
IN ECONOMIC SYSTEM**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2021

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автор: О.М. СИТНІЧЕНКО, кандидат юридичних наук, доцент

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу від 11.10.2021 р., протокол №4.

Рецензенти: О.В. ОЛІЙНИК, доктор юридичних наук, професор;
Т.В. САВЧЕНКО кандидат технічних наук, доцент кафедри інженерії програмного забезпечення та кібербезпеки;
В.В. ХРОМЕЙ, канд. юрид. наук, помічник судді Верховного Суду.

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ
В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ/
LEGAL PROVISION OF INFORMATION SECURITY IN ECONOMIC SYSTEM**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Правове забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах» призначена для студентів магістратури КНТЕУ денної форми навчання галузі знань 12 «Інформаційні технології», спеціальності 125 «Кібербезпека», освітньої програми «Безпека систем електронних комунікацій в економіці».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки магістрів КНТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Правове забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах» є формування у студентів глибоких теоретичних знань в сфері інформаційної безпеки, опанування прийомів і методів захисту інформаційних ресурсів підприємств, установ та організацій, які допоможуть їм створити умови для захисту інформації від несанкціонованого доступу, виявити та вжити заходів для притягнення винних осіб до відповідальності за несанкціоноване (незаконне) втручання в роботу інформаційних (автоматизованих) систем, комп'ютерних мереж чи мереж електронних комунікацій.

Завдання вивчення дисципліни «Правове забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах» є здобуття студентами таких знань як: вивчення питань щодо сутності та концептуально-правових засад інформаційної безпеки в Україні; ознайомлення студентів із існуючою системою органів державної влади, на які покладено завдання щодо забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах нашої держави; визначення основних загроз інформаційній безпеці в Україні; вивчення зв'язку глобалізаційних процесів та рівня правового забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах в державі й світі.

Предметом вивчення дисципліни «Правове забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах» є розкриття здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти рівня є теоретико-методологічні засади інформаційної безпеки в економічних системах, законодавство, яке регулює суспільні відносини під час забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах, а також практика його застосування.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- ✓ основ інформаційних технологій (операційна система *Windows*, бази даних, системи захисту інформації);
- ✓ основних напрямків захисту інформаційних інтересів людини, суспільства та держави;
- ✓ системного уявлення про права та свободи людини і громадянина;
- ✓ системи загальнолюдських принципів і цінностей, покладених в основу правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері;
- ✓ основних понять та категорій національної безпеки, інформаційної безпеки та економічної безпеки як однієї її складової;
- ✓ основних теоретичних засад та володіння понятійним апаратом, щодо сутності економічної та фінансової безпеки, а також завдань та функцій державних органів щодо їх забезпечення.

Вміння:

- ✓ вільно працювати з офісними додатками *Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power Point*.
- ✓ формулювати основний зміст понять і категорій національної безпеки;
- ✓ проводити співвідношення національного законодавства в сфері забезпечення інформаційної безпеки з міжнародно-правовими нормами і стандартами.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Правове забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою.

«Безпека систем електронних комунікацій в економіці» (ОС магістр):

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
КЗ-1	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	7,8,9,10
КЗ-2	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	4,5,8,9,10
КЗ-5	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).	2,3,6,7

<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
КФ1	Здатність обґрунтовано застосовувати, інтегрувати, розробляти та удосконалювати сучасні інформаційні технології, фізичні та математичні моделі, а також технології створення та використання прикладного і спеціалізованого програмного забезпечення для вирішення професійних задач у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	6,7,8,9,10
КФ2	Здатність розробляти, впроваджувати та аналізувати нормативні документи, положення, інструкції й вимоги технічного та організаційного спрямування, а також інтегрувати, аналізувати і використовувати кращі світові практики, стандарти у професійній діяльності в сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	1,2,3,4,5
КФ3	Здатність досліджувати, розробляти і супроводжувати методи та засоби інформаційної безпеки та/або кібербезпеки на об'єктах інформаційної діяльності та критичної інфраструктури.	4,5,7,9,10
КФ4	Здатність аналізувати, розробляти і супроводжувати систему управління інформаційною безпекою та/або кібербезпекою організації, формувати стратегію і політики інформаційної безпеки з урахуванням вітчизняних і міжнародних стандартів та вимог.	2,5,8,9
КФ10	Здатність провадити науково-педагогічну діяльність, планувати навчання, контролювати і супроводжувати роботу з персоналом, а також приймати ефективні рішення з питань інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	2,8,9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
РН1	Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами, усно і письмово для представлення і обговорення результатів досліджень та інновацій, забезпечення бізнес\операційних процесів та питань професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	2,5,10
РН5	Критично осмислювати проблеми інформаційної безпеки та/або кібербезпеки, у тому числі на міжгалузевому та міждисциплінарному рівні, зокрема на основі розуміння нових результатів інженерних і фізико-математичних наук, а також розвитку технологій створення та викорис-	1,3,5,9

	тання спеціалізованого програмного забезпечення.	
PH6	Аналізувати та оцінювати захищеність систем, комплексів та засобів кіберзахисту, технології створення та використання спеціалізованого програмного забезпечення.	1,2,3,7
PH7	Обґрунтовувати використання, впроваджувати та аналізувати кращі світові стандарти, практики з метою розв'язання складних задач професійної діяльності в галузі інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.	1,5,7,
PH12	Досліджувати, розробляти та впроваджувати методи і заходи протидії кіберінцидентам, здійснювати процедури управління, контролю та розслідування, а також надавати рекомендації щодо попередження та аналізу кіберінцидентів в цілому.	5,7,8,9,
PH14	Аналізувати, розробляти і супроводжувати систему аудиту та моніторингу ефективності функціонування інформаційних систем і технологій, бізнес\операційних процесів у сфері інформаційної та\або кібербезпеки в цілому.	5,7,8,9,10
PH17	Мати навички автономного і самостійного навчання у сфері інформаційної безпеки та/або кібербезпеки і дотичних галузей знань, аналізувати власні освітні потреби та об'єктивно оцінювати результати навчання.	3,4,8,10,
PH22	Планувати та виконувати експериментальні і теоретичні дослідження, висувати і перевіряти гіпотези, обирати для цього придатні методи та інструменти, здійснювати статистичну обробку даних, оцінювати достовірність результатів досліджень, аргументувати висновки.	1,2,3,4,5

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретико-правові засади інформаційної безпеки та економічної безпеки України.

Основні підходи до визначення поняття «інформаційна безпека», «національна безпека», «економічна безпека». Співвідношення понять інформаційна безпека та національна безпека. Інформаційна безпека як інтегрована складова національної безпеки. Основоположні ідеї, засади інформаційної безпеки України. Правова сутність, мета і основні завдання економічної безпеки. Основи нормативно-правового регулювання питань національної безпеки в Україні. Характеристика основних положень Закону України «Про основи національної безпеки України». Законодавча та нормативно-правова база України у сфері інформаційної безпеки. Стратегія національної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України тощо. Нормативно-правове регулювання економічної безпеки України. Система економічної інформації та її захист на основі законодавства України. Система економічної інформації та її захист. Основні принципи забезпечення захисту економічної інформації. Основні форми і способи забезпечення інформаційної безпеки. Учасники суспільних відносин в сфері інформаційної безпеки та економічної безпеки. Участь держави в процесі забезпечення інформаційної та економічної безпеки України. Об'єкти та суб'єкти інформаційної та економічної безпеки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.120-127], 4[с.156-165].

Додатковий: 6[с.236-251], 10[с.122-135], 36[с.86-90], 39[с.341-365].

Інтернет-ресурси: 101-105.

Тема 2. Компетенція держави в сфері інформаційної та економічної безпеки України.

Поняття і структура інституціонального механізму забезпечення інформаційної безпеки. Пріоритет державної політики в інформаційній сфері. Стратегія інформаційної безпеки України. Державні суб'єкти, що впливають на процес формування і реалізації політики інформаційної безпеки України. Компетенція та розподіл функцій Президента України та основних органів державної влади – Верховної ради України та Кабінету Міністрів України в галузі інформаційної безпеки. Структура та компетенція Ради національної безпеки та оборони України. Інші органи державної влади, що виконують у рамках своєї діяльності окремі завдання щодо захисту інформаційної безпеки України: а) Рада національної безпеки і оборони України; б) Міністерство культури та інформаційної політики України; в) Служба безпеки України; г) Міністерство внутрішніх справ України; г) Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України; д) Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення; е) Державний комітет телебачення і радіомовлення України; ж) Національний банк України тощо. Поняття та

сучасний стан економічної безпеки України. Основні виклики і загрози у сфері економічної безпеки України. Основні завдання державної політики у сфері фінансової безпеки. Організаційно-правове забезпечення економічної безпеки України. Повноваження вищих і центральних органів державної влади у сфері економічної безпеки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2[с.420-427], 3[с.120-127], 4[с.156-167].
Додатковий: 8[с.110-116], 11[с.6-17], 25[с.180-195], 26[с.100-119], 35[с.120-127], 40[с.220-237].
Інтернет-ресурси: 103-110.

Тема 3. Інформація в житті держави, суспільства, підприємств та людини. Загрози інформаційної безпеки в економічних системах.

Інформація як юридична категорія, підходи до її визначення. Характеристика інформаційної безпеки. Права і свободи людини в галузі інформації, які гарантовані Конституцією України. Класифікація інформації. Класифікація загроз. Сучасні загрози. Інформаційні ризики. Захист персональних даних як запорука особистої безпеки особи в умовах сучасних ризиків і загроз. Поняття, види і способи негативного інформаційного впливу на свідомість людини. Основні міжнародно-правові акти, якими визначаються права людини в інформаційній сфері. Значення інформації у підприємницькій діяльності. Загрози інформаційної безпеки на підприємстві. Витік інформації. Канали витоку інформації, їх види. Зміст завдань захисту інформації. Юридична відповідальність за порушення інформаційного законодавства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.320-347], 2[с.406-418].
Додатковий: 14[с.120-129], 16[с.82-97], 21[с.340-357], 30[с.200-214], 31[с.130-135], 33[с.40-51], 38 [с.180-197],
Інтернет-ресурси: 101, 111-114.

Тема 4. Організаційно-правові основи захисту та обмеження обігу інформації в цілях забезпечення інформаційної безпеки в економічних системах.

Правове регулювання суспільного обігу інформації. Методи захисту інформації. Організаційні засоби захисту інформації. Поняття, ознаки та види режимів доступу до інформації. Правове регулювання обігу інформації, що становить державну таємницю. Юридична відповідальність за порушення державної таємниці та інших видів режиму доступу до інформації. Поняття та види конфіденційної інформації. Правове регулювання обігу інформації, що становить службову таємницю. Види та особливості правового регулювання обігу інформації, що становить професійну таємницю: а) адвокатська таємниця; б) лікарська таємниця; в) таємниця вчинення нотаріальних дій; г) таємниця страхування; д) банківська таємниця, е) комерційна таємниця.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2[с.420-437], 3[с.126-139].

Додатковий: 9[с.110-116], 18[с.120-127], 19[с.20-37], 23[с.114-119], 37[с.92-96], 41[с.36-47].

Інтернет-ресурси: 103-110.

Тема 5. Банківська таємниця та конфіденційність інформації банків.

Поняття та значення банківської таємниці згідно положень Закону України «Про банки і банківську діяльність». Способи збереження банківської таємниці шляхом: а) обмеження кола осіб, що мають доступ до інформації; б) організації спеціального діловодства з документами, що містять банківську таємницю; в) застосування технічних засобів для запобігання несанкціонованому доступу до електронних та інших носіїв інформації; г) застосування застережень щодо збереження банківської таємниці та відповідальності за її розголошення у договорах і угодах між банком і клієнтом. Перелік законодавчо передбачених вимог, що висуваються для розкриття банківської таємниці. Відповідальність за розкриття банківської таємниці.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.214-221], 3[с.104-110], 4[с.174-189].

Додатковий: 12[с.24-39], 17[с.314-328], 20[с.114-116], 34[с.71-79], 32[с.514-524].

Інтернет-ресурси: 103, 108.

Тема: 6. Правові засади безпеки інформаційної інфраструктури. Кібербезпека.

Правові засади забезпечення кібербезпеки України. Державні стандарти інформаційної безпеки та кібербезпеки. Міжнародні стандарти в галузі інформаційної безпеки та кібербезпеки. Глобальний індекс кіберспроможності. Поняття та напрями безпеки інформаційної інфраструктури. Інформаційна безпека та мережа Інтернет. Глобальний та локальний інформаційний простір та їх характеристики. Захист інформації в інформаційних системах. Криптографічний захист інформації. Технічний захист інформації. Правова система забезпечення захисту критичної інформаційної інфраструктури. Захист автоматизованих баз даних. Визначення поняття «кібератака» та «кібербезпека». Застосування термінів «інформаційна безпека» та «кібербезпека». Характеристика кіберзлочинності. Стан кіберзлочинності в Україні. Боротьба з кіберзлочинами.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.214-221], 3[с.64-71].

Додатковий: 6[с.44-51], 12[с.32-41], 13[с.84-99], 22[с.314-331], 32[с.511-521].

Інтернет-ресурси: 101, 103, 108-110.

Тема 7. Організаційне забезпечення захисту інформації та економічної безпеки підприємства.

Основні правові принципи забезпечення захисту інформації в економічній системі підприємства. Сутності та складова системи забезпечення економічної безпеки. Джерела зовнішніх та внутрішніх загроз на підприємстві. Персонал як одна із загроз розголошення та втрати інформації підприємства з обмеженим доступом. Особливості прийняття працівників на роботу та звільнення з роботи, пов'язаної з доступом до таємниць підприємства. Доступ персоналу до документів і матеріалів, які містять інформацію з обмеженим доступом. Порядок доступу співробітників до конфіденційної інформації. Поняття і принципи організації конфіденційного документообігу. Дозвільна система доступу до конфіденційних документів. Структура підрозділів, що здійснюють захист інформації. Організація діяльності служби інформаційної безпеки підприємства. Організація виконання конфіденційних документів. Основні юридичні форми і способи забезпечення інформаційної безпеки економічної системи підприємства.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.301-319], 3[с.21-29], 5[с.214-217].

Додатковий: 15[с.114-129], 22[с.313-329], 27[с.54-62], 29[с.203-209], 41[с.70-83].

Інтернет-ресурси: 101, 103, 107-110.

Тема 8. Інформаційні ресурси підприємства, банку. Організація інформаційно-аналітичної роботи на підприємстві, банку.

Історичний погляд на появу інформаційних ресурсів. Категорія «інформаційні ресурси» в праві. Роль та місце інформаційних ресурсів на підприємстві, банку. Властивості інформаційних ресурсів. Функції інформаційних ресурсів. Зміст, принципи, завдання інформаційно-аналітичної роботи та структура процесу її організації. Інформаційні канали як джерела отримання інформації. Основні заходи інформаційно-аналітичної роботи банків: інформаційний моніторинг; аудит.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.214-221] 3[с.104-110], 4[с.174-189].

Додатковий: 12[с.24-39], 17[с.314-328], 20[с.114-116], 32[с.514-524], 34[с.71-79].

Інтернет-ресурси: 102, 103, 111-114.

Тема 9. Види юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері економічних систем.

Поняття та види інформаційних правопорушень. Підстави юридичної відповідальності за вчинення правопорушень в інформаційній сфері економічних систем. Характеристика окремих видів інформаційно-правової відповідальності. Адміністративно-правовий захист інформації. Адміністративна від-

повідальність за інформаційні правопорушення. Поняття кіберзлочинності та кримінальна відповідальність. Юридична відповідальність за кримінальні правопорушення в інформаційній сфері економічних систем. Основні положення Конвенції Ради Європи «Про кіберзлочинність» як базового міжнародного нормативно-правового акту, що регулює суспільні відносини у сфері протидії кіберзлочинам. Цивільно-правова відповідальність за інформаційні правопорушення. Інформаційний делікт. Правовий захист об'єктів економічних систем підприємств, установ та організацій від протиправних посягань на основі діючого законодавства України.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.214-221], 3[с.44-56], 5[с.204-211].

Додатковий: 9[с.110-116], 22[с.218-231], 23[с.114-122], 30[с.314-331], 42[с.179-183].

Інтернет-ресурси: 102-103, 106-107, 111-114.

Тема 10. Правове забезпечення інформаційної безпеки та інших складових економічної безпеки України.

Поняття та сучасний стан соціальної, продовольчої, енергетичної та демографічної безпеки України. Основні виклики і загрози у сфері соціальної, продовольчої, енергетичної та демографічної безпеки України. Основні завдання державної політики у сфері соціальної, продовольчої, енергетичної та демографічної безпеки. Організаційно-правове забезпечення соціальної, продовольчої, енергетичної та демографічної безпеки України. Повноваження вищих і центральних органів державної влади у сфері соціальної, продовольчої, енергетичної та демографічної безпеки. Компетенція Ради національної безпеки і оборони України, Бюро економічної безпеки України, Державного бюро розслідувань із забезпечення соціальної, продовольчої, енергетичної та демографічної безпеки України. Застосування механізму економічних санкцій до країни-агресорки під час широкомасштабної агресії РФ проти України.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1[с.334-349], 4[с.213-220].

Додатковий: 7[с.289-309], 13[с.78-89], 25[с.114-119], 39[с.317-322], 41[с.104-110].

Інтернет-ресурси: 103-110.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ¹

Основний:

1. Остроухов В.В., Присяжнюк М. М., Фармагей О. І., Чеховська М. М. Інформаційна безпека : підруч. [за загал. ред. В. В. Остроухов, М. М. Присяжнюк, О. І. Фармагей, М. М. Чеховська]. – Видавництво Ліра-К, 2021. – 412 с.
2. Бобало Ю.Я, Горбатий І.В, Кіселичник М.Д., Бондарєв А.П, Войтусік С.С. Інформаційна безпека: навч.посібник [за заг.ред. Ю.Я. Бобала]. – Видавництво Львівська політехніка – 2019. – 580 с.
3. Гребенюк А.М. Основи управління інформаційною безпекою : навч. посібник [за заг.ред. А.М. Гребенюк, Л.В. Рибальченко]. – Видавництво Дніпро : Дніпроп. держ. Ун-т внутріш. справ, 2020. – 144 с.
4. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємництва: навчальний посібник [за заг.ред. Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський]. – Видавництво – Київ: Центр учбової літератури, 2018. – 256 с.
5. Лужецький В.А., Войтович О.П., Дудатьєв А.В. Інформаційна безпека : навч. посіб. -Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2015. – 239 с.

Додатковий:

6. Арістова І.В., Сулацький Д. В. Інформаційна безпека людини як споживача телекомунікаційних послуг : [монографія] / І.В. Арістова, Д.В. Сулацький. – К.: Ред. журн. «Право України»; Х.: Право, 2013. – 184 с.
7. Аудит інформаційної безпеки: підручник / Ромака В.А., Лагун А.Е., Гарасим Ю.Р., Рак Т.Є., Самотий В.В., Рибій М.М. – Львів: СПОЛОМ, 2015. – 364 с.
8. Банк Р.О. Інформаційний тероризм як загроза національній безпеці України: теоретико-правовий аспект / Р.О. Банк // Інформація і право. – 2016. – № 1 (16). – С. 110 – 116.
9. Зубок М.І. Інформаційна безпека : навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг. екон. ун-т., 2005. – 133 с.
10. Гуз А.М., Мамченко С.М., Ткачук Т.Ю. та ін. Кадрова політика у сфері інформаційної безпеки : навч. посіб. – Київ. : Нац. акад. СБУ, 2017. – 210 с.
11. Довгань О.Д. Правові засади формування і розвитку системи забезпечення інформаційної безпеки України // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2015, № 3 (19). С. 6-17.
12. Державно-приватне партнерство у сфері кібербезпеки: міжнародний досвід та можливості для України : аналіт. доп. / за заг. ред. Д. Дубова. – К. : НІСД, 2018. – 84 с.
13. Зачко О.Б. Управління безпекою в ІТ-проектах : навчальний посібник. – Львів: ЛДУБЖД, 2015. – 106 с.
14. Зубок М.І. Інформаційна безпека в підприємницькій діяльності : підручник / М.І. Зубок. – К.: ГНОЗІС, 2015. – 216 с.

---

¹ Курсивом виділені літературні джерела, які є в наявності бібліотеки КНТЕУ.

15. Зубок М.І. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності: навч.-метод. посіб. – К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2007. – 156.
16. Золотар О.О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. – Київ: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 446 с.
17. Кормич Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи : Навч. посіб. – К.: Кондор, 2004. – 384 с.
18. Крегул Ю.І., Банк Р.О. Організаційно-правові засади безпеки підприємницької діяльності (в таблицях і схемах) : навч. посіб. / Ю. І. Крегул, Р.О. Банк. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 216 с.
19. Крегул Ю.І., Зубок М.І., Банк Р.О. Комерційна розвідка та внутрішня безпека на підприємстві : навч. посіб. / [Ю. І. Крегул, М. І. Зубок, Р. О. Банк]; за ред. Ю. І. Крегула. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 176 с.
20. Крегул Ю.І., Зубок М.І. Правове регулювання безпеки підприємницької діяльності : навч. посібник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2013. – 216 с.
21. Кавун С.В. Інформаційна безпека : підручник. / Кавун С. В.; М-во освіти і науки України, Харк. нац. екон. ун-т. — Х.: ХНЕУ, 2009. — 366 с.
22. Когут Ю. І. Корпоративна безпека. Практичний посібник / Ю. І. Когут – Харків: Дакор, 2021. 400 с.
23. Ліпкан В.А. Адміністративно-правовий режим інформації з обмеженим доступом в Україні : [монографія] / В. А. Ліпкан, В. Ю. Баскаков / за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : О. С. Ліпкан, 2013. – 344 с.
24. Ліпкан В.А. Інформаційна безпека в умовах євроінтеграції : навч. посіб / В.А. Ліпкан – К.: КНТ, 2006. – 280 с.
25. Ліпкан В.А. Систематизація інформаційного законодавства України : [монографія] / В.А. Ліпкан, В.А. Залізняка; за заг. ред. В.А. Ліпкана. – К. : О.С. Ліпкан, 2012. – 304 с.
26. Логінова Н.І. Правовий захист інформації : навчальний посібник / Н.І. Логінова, Р.Р. Дробожур. – Одеса: Фенікс, 2015. – 264 с.
27. Лужецький В.А., Войтович О.П., Дудатьєв А.В. Інформаційна безпека : навч. посіб. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2015. – 239 с.
28. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека: питання правового регулювання : монографія / А.Ю. Нашинець-Наумова. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 168 с.
29. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека суб'єктів господарювання: проблеми теорії та практики правозастосування : монографія / А.Ю. Нашинець-Наумова; під заг. ред. д.ю.н. В.І. Курила. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 386 с.
30. Нестеренко О.В. Безпека інформаційного простору державної влади: технологічні основи. / О.В. Нестеренко; НАН України, Ін-т пробл. реєстрації інформації. – К.: Наук. думка, 2009. – 351 с.
31. Максименко Ю.Є. Інформаційні правопорушення: поняття та ознаки / Ю.Є. Максименко // Глобальна організація союзницького лідерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.goal-int.org/informacijni-pravoporusshennyaponyattya-ta-oznaki>.

32. Остапов С. Е., Євсєєв С. П., Король О.Г. Кібербезпека: сучасні технології захисту : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2020 . – 678 с.
33. Петрик В.М., Кузьменко А.М., Остроухов В.В. та ін. Соціально-правові основи інформаційної безпеки: навч. посіб. – К.: Росава, 2007. – 469 с.
34. Пількевич І.А. Захист інформації в автоматизованих системах управління : навч. посібник / Уклад. І.А. Пількевич, Н.М. Лобанчикова, К.В. Молодецька. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 226 с.
35. Слепцов В.І. Правове та нормативне забезпечення інформаційної безпеки: навч.посіб. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. – 155 с.
36. Ситніченко О.М. Окремі аспекти нормативно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. Том 32(71) №1 2021. – С.86-90.
37. Sitnichenko O.M. Information Security System of Ukraine: Theoretical and Legal Analysis // European Reforms Bulletin, scientific peer-reviewed journal No. 2№2.- 2021. – С.92-96.
38. Ткачук Т.Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір : моногр. К. : ВД «АртЕк», 2018. – 422 с.
39. Ткачук Т.Ю. Правове забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України : дис. к.ю.н: 12.00.07/ Ткачук Тарас Юрійович. – Ужгород , 2019. – 487 с.
40. Федоренко В.Г., Грищенко І.М.. Економічна безпека України: монографія/ [за ред. В.Г. Федоренко, І.М. Грищенко, О.Ф. Новікова, О.В. Ольшанська, А.О. Мельник та ін.]. Видавництво– К. : ТОВ «ДКС центр», 2017. 462 с.
41. Філіпенко Т.В., Калайда В.В. Інформаційна безпека : Науково-практичний посібник. – Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2007. – 168 с.
42. Шведова Г. Л. Корупція як загроза економічній безпеці України // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – К. : НАУ, 2019. № 1 (50). С. 179-183.

Нормативно-правові акти:

43. Конституція України: Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
44. Кодекс цивільного захисту України: Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
45. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
46. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
47. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

48. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
49. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
50. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
51. Цивільний Кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
52. Господарський Кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
53. Кримінальний Кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
54. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. UR: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
55. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X. (статті 1-212²⁴) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>; (статті 213-330) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
56. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
57. Про доктрину інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25.02.2017 р. №47/2017 // Офіційний вісник Президента України. – 2017. – № 5. – С. 15. – Ст. 102.
58. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>
59. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
60. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
61. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#n32>
62. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
63. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
64. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222 VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
65. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
66. Про охоронну діяльність : Закон України від 22.03.2012 № 4616. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4616-17#Text>
67. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

68. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
69. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
70. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
71. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
72. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
73. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
74. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>
75. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
76. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
77. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2346-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
78. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
79. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text82>.
80. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
81. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 05.03.1998 № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
82. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>
83. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
84. Про державну таємницю : Закон України від 21.10.1994 № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>
85. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 №50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>
86. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

87. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>
88. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
89. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року "Про Стратегію інформаційної безпеки" : Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#n7>
90. Про Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11.08.2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» : Указу Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>
91. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2015 № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>
92. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>
93. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
94. Про кіберзлочинність : Конвенції Ради Європи від 23 листопада 2001 року. Конвенцію ратифіковано із застереженнями і заявами Законом № 2824-IV (2824-15) від 07.09.2005// Відомості Верховної Ради України. – 2006 р. – № 5-6, ст.71.
95. Про заходи для високого спільного рівня безпеки мережевих та інформаційних систем на території ЄС : Директива Європейського парламенту і Ради (ЄС) №2016/1148 від 06.07.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_01316/sp:max100?sp=:max100&lang=uk
96. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2163-19>
97. Регламент (ЄС) 2019/881 Європейського Парламенту та Ради від 17 квітня 2019 року про ENISA (Агентство Європейського Союзу з кібербезпеки) та про сертифікацію кібербезпеки інформаційних та комунікаційних технологій та про скасування Регламенту (ЄС) No 526/2013 (Акт про кібербезпеку). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_024-19#Text
98. Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб при обробці персональних даних та про вільне переміщення таких даних та про скасування Директиви 95 / 46 / ЄС (Загальний регламент про захист даних) (ОВ L 119, 4.5.2016, с. 1). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text

99. Рекомендація Комісії (ЄС) 2017/1584 від 13 вересня 2017 року щодо скоординованого реагування на масштабні інциденти та кризи в галузі кібербезпеки (ОВ L 239, 19.9.2017, с. 36). URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011-17#Text

100. Директива (ЄС) 2016/1148 Європейського Парламенту та Ради від 6 липня 2016 року про заходи щодо високого загального рівня безпеки мережевих та інформаційних систем у всьому Союзі (ОВ L 194, 19.7.2016, с. 1). URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-16#Text

Інтернет-ресурси:

101. Сайт Національної бібліотеки України імені академіка Володимира Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

102. Сайт Національної парламентської бібліотеки України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>.

103. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

104. Сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>

105. Сайт органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

106. Сайт судової влади України URL: <https://court.gov.ua/>

107. Сайт державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

108. Сайт державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України. URL: <http://www.dstszi.gov.ua/>

109. Сайт державного комітету телебачення і радіомовлення України. URL: <http://comin.kmu.gov.ua/>

110. Сайт національної рада України з питань телебачення і радіомовлення. URL: <http://www.nrada.gov.ua/>

111. Сайт Британської бібліотеки. URL: <http://www.bl.uk>.

112. Сайт Бібліотеки Конгресу США. URL: <http://www.loc.gov>.

113. Сайт Німецької національної бібліотеки. URL: <http://www/d-nd.de>.

114. Сайт Національної бібліотеки Франції URL: <http://www.bnf.fr>.